Cenn@d

EBRILL 5 2023 YN CYNNWYS *Y GOLEUAD A SEREN CYMRU* RHIF 110

Y Pasg – dewis y ffordd sydd yn arwain at heddwch

Llun: SunFlowerStudio / Alamy

Does dim dau funud bron, fe fyddai'n ymddangos, ers pan oedd hi'n aeaf ac yn Nadolig arnom ni. Cawsom amser da bryd hynny – yn canu carolau ac yn sôn am y baban a aned ym Methlehem gyda'r anifeiliaid i gyd o'i gwmpas, y bugeiliaid, y doethion a'r angylion yn gwneud eu hymddangosiad yn eu tro. Buom yn dymuno 'Nadolig Llawen' i'r naill a'r llall. Ond allwn ni ddymuno Pasg hapus i'n gilydd mewn gwirionedd yn wyneb hanes mor wahanol?

Wrth inni gymharu'r Nadolig â'r Pasg, fe welwn fod yna lawer llai o ffws yn cael ei wneud o'r Pasg – dim addurniadau lawer na gwleddoedd mawr nac anrhegion etc. etc. Ond ai oherwydd bod neges y Pasg, ei drais a'i boen, yn anoddach i'w rannu y mae'r byd yn llai parod i'w ddathlu? Mae'r Pasg yn yn anodd inni fel Cristnogion, ond yn anhepgor. Mae'n ein gorfodi i fyfyrio a holi ein hunain wrth sylwi, nid yn gymaint ar fodlonrwydd Iesu i gael ei eni yn ein byd ond i'w roi ei hun yn aberth ar groesbren dros y byd hwnnw. Dangosodd ei fuddugoliaeth lwyr dros angau a'r bedd a phopeth y gall y byd hwn ei daflu ato yn ei atgyfodiad ar y trydydd dydd.

Mae cysgod o'r hyn fyddai'n dod i ran Iesu wedi iddo dyfu a dechrau ar ei weinidogaeth i'w weld ar y dechrau yn hanes Bethlehem. Gwelir yr angylion yn cyhoeddi ei fawredd a'i waith yn dwyn heddwch i ddynol-ryw. Mae'r doethion yn gorfod osgoi Herod a oedd am wrthwynebu unrhyw un a fygythiai ei deyrnas ddaearol ef, hyd yn oed blentyn bychan ym Methlehem. Mae yna ffoi a dioddef a lladd i'w gweld yn hanes y Nadolig hefyd.

Fe ddaw'r gwrthwynebiad i Iesu i'w benllanw ar ddiwedd yr Wythnos Fawr. Roedd honno wedi dechrau gyda Iesu'n dod i mewn i Jerwsalem ar ebol asyn ac yn cael ei dderbyn fel Mab Dafydd sy'n dod i achub ei bobl. 'Hosanna' yw gwaedd y dorf. I'r awdurdodau crefyddol a gwleidyddol, ni fyddai hyn yn gwneud y tro o gwbl, ac fe eir ati i gynllwynio'n derfynol yn ei erbyn, sut i'w ddal a'i ladd. Fe wyla Iesu gan fod y ddinas yn gwrthod ffordd tangnefedd sydd ganddo ar ei chyfer (Luc 19).

Fe ymddengys bod Jerwsalem ymhell iawn o dderbyn ffordd tangnefedd eto yn ein dyddiau ninnau. Mae gorthrwm y Palestiniaid yn parhau a'r Arlywydd Netanyahu yn Israel yn mynnu dal gafael ar ei awdurdod a diddymu hawliau llys uchaf y wlad.

Aeth chwarter canrif heibio ers i heddwch daearol gael ei gynnig i Ogledd Iwerddon ar y Pasg yn 1998. Fe ddewison nhw'r ffordd honno bryd hynny, ond fe wrthododd Israel symud tuag at heddwch gyda'r Palestiniaid gan ymroi i frwydr ddiddiwedd nad oes neb ddim gronyn elwach ohoni. Wylo ddylem ninnau hefyd yn wyneb yr anghydfod yno a phob anghydfod arall lle mae arweinwyr a dinasoedd a gwledydd mor gibddall â gwrthod ffordd tangnefedd.

Y noson cyn iddo gael ei fradychu mae Iesu'n dysgu gwers fawr i'w ddisgyblion – pa fath o frenin ydyw. Mae'n gwneud hynny wrth olchi eu traed a pheri y byddent yn cofio am ei aberth bob tro y bydden nhw'n bwyta bara ac yn yfed gwin gyda'i gilydd. Hanes o dristwch a thywyllwch eithaf yw hanes dydd Gwener y Groglith wrth i Iesu fynnu peidio â dewis y ffordd rwydd ac ildio i ewyllys ei Dad nefol a chwysu dafnau o waed yn yr ardd.

Yng Ngogledd Iwerddon chwarter canrif yn ôl fe ddewiswyd y ffordd anodd a arweiniai at heddwch yng Nghytundeb Gwener y Groglith. Ac roedd bore newydd ar wawrio yno wrth iddyn nhw ddewis felly.

Ar fore'r trydydd dydd fe wawria cyfnod newydd i Iesu a'i bobl a'r byd. I'r gwragedd hynny a'i canlynodd i'r bedd mae rhyfeddod

(parhad ar y dudalen nesaf)

O'r galon
Tudalen 3

Croesair y Pasg
Tudalen 4

Cynnal - Gweddi ar gyfer y Pasg 2023
Tudalen 5

Y Pasg – dewis y ffordd sydd yn arwain at heddwch
(parhad o dudalen 1)

mawr y bedd gwag ar fin cael ei ddatgelu iddyn nhw. Cânt y fraint o fod yn dystion fod Iesu wedi ei godi eto'n fyw – y rhai cyntaf i weld gwir lawenydd y Pasg drwy eu dagrau a'u poen, a chael gwireddu eu gobeithion fod Iesu yn fwy na phoen y byd. Mae'r gwanwyn a'r bywyd newydd sy'n arwyddo oes newydd wedi gwawrio ar fore'r trydydd dydd. Gall y Newyddion Da am Iesu fynd ar led yn awr o Jerwsalem oherwydd bod Iesu wedi dewis ffordd y Groes ac wedi hongian arni ar ddydd Gwener y Groglith er mwyn agor ffordd heddwch inni at y Tad.

Mae hanes y Pasg yn gallu bod yn hanes anodd, ac yn un o dristwch a phoen. Ond dyma'r hanes y mae Duw yn dewis ei adrodd ym mywyd ei Fab Iesu Grist. Dylai ein sobri ninnau am effaith drygioni a phechod yn ein byd, effaith parhau mewn rhigolau o ddicter a dialedd, ac effaith gwrthod y tangnefedd y mae'n ei gynnig. Mae'r byd yn taflu ei waethaf at Iesu, ond mae ef yn cofleidio'r byd yn ei gariad a'i ras – 'yn cusanu euog fyd', chwedl yr emyn.

Mynnwn oedi'r Pasg hwn gyda'r hanes anodd ond anhepgor yma a bod yn rhan o gymdeithas dioddefiadau Iesu Grist er mwyn profi hefyd o rym ei atgyfodiad a'r llawenydd bythol sy'n dilyn

Llun: Dean Molyneaux / Parliament Buildings, Stormont (2)

(Philipiaid 3:10). Nid oedd Iesu yn barod i adael llonydd i'r byd yn ei rigolau o ddialedd, dicter a phoen. Fe fynnodd ddangos ffordd tangnefedd inni i gyd trwy ei boen ei hun. Fe'n geilw ninnau i beidio â rhoi i fyny ar ein byd ac i ddilyn ar ei ôl.

(H.P.-D.)

Cymdeithas Emynau Cymru

CYFARFOD Y GWANWYN DATHLIADAU 2023

Robert Rhys: 'Dau o emynwyr Heol Dŵr, Caerfyrddin: Peter Williams a David Charles (ieu.)'
Elin Jones: 'Emynau Evan Rees (Dyfed)'
Desmond Davies: 'Titus Lewis, Caerfyrddin'
Rhidian Griffiths: 'John Hughes (Cwm Rhondda) a D. Vaughan Thomas'

DYDD SADWRN
29 EBRILL 2023
11.00–3.30
(Coffi a the ar gael o 10.30 ymlaen)
Festri Capel y Morfa, Stryd Portland, Aberystwyth
Ffi (yn cynnwys cinio bwffe ysgafn): £12; cofrestru yn unig £5

Ateber erbyn **24 Ebrill 2023**:
Rhidian Griffiths, Coed y Berllan, Ffordd Bryn-y-môr, Aberystwyth SY23 2HX
01970 610160 / 07506 482661 rhcgriffiths@btinternet.com

CYMDEITHASFA'R GOGLEDD

Encil y Weinidogaeth Iacháu

Capel Pencaenewydd, LL53 6RB

Dydd Sadwrn, 22 Ebrill 2023

Ymgynnull am 10:00

Encil: 10:30–3 o'r gloch

Dewch â byrbryd

Parch Nesta Davies 07870323790

Eglwys Bresbyteraidd Cymru

GOLEUNI'R BYWYD

Bro Dinbych, Henaduriaeth Dyffryn Clwyd (0.6 CALl)
Galluogwr Cenhadol/Gweithiwr Cymunedol Rhan Amser

Mae gofalaeth Bro Dinbych yn cynnwys wyth cynulleidfa Eglwys Bresbyteraidd Cymru sy'n canoli ar dref Dinbych. Fel rhan o'n cenhadaeth rydym yn edrych i estyn allan i'n cymuned mewn ffyrdd newydd a chreadigol.

Rydym yn chwilio am unigolyn brwdfrydig a gweithgar i ymuno â gwaith yr ofalaeth fel Galluogwr Cenhadol/Gweithiwr Cymunedol.

Oriau: 21 awr yr wythnos, ond gellir ystyried rhannu swydd a chynnwys oriau ychwanegol wrth wneud hynny

Cytundeb: 3 blynedd yn y lle cyntaf gyda'r 6 mis cyntaf yn gyfnod prawf

Cyflog: Band 22–26 ar raddfa cyflog EBC. Gall y band gynyddu hyd at 27–31, yn ddibynnol ar lefel cymwysterau a phrofiad, a bydd cyfle i ymuno â Chynllun Pensiwn EBC

Lleoliad: Mae'r swydd hon wedi ei lleoli ym Mro Dinbych.

Mae'r swydd hon yn amodol ar ddatgeliad DBS manwl a dau eirda boddhaol.

Mae gofyniad galwedigaethol Cristnogol a'r iaith Gymraeg yn berthnasol ar gyfer y swydd hon.

Am fwy o wybodaeth, ac am ffurflen gais, cysylltwch â:
e-bost – Shanta.Rupalia@ebcpcw.cymru
ffôn – 07787 522904

Dyddiad cau : 6 Ebrill 2023 am 4 o'r gloch

O’r galon

Yr awr hon y mae yn aros … ffydd

Awgrymais y tro diwethaf fod meddyginiaeth i’r galon friwedig yn yr adnod ganlynol: ‘Yr awr hon y mae yn aros ffydd, gobaith, cariad, y tri hyn; a’r mwyaf o’r rhai hyn yw cariad.’ (1 Corinthiaid 13:13 BWM)

Pileri

Yn ei chyd-destun, ergyd ganolog neges Paul i’r Corinthiaid oedd nad oeddynt wedi amgyffred beth oedd hanfod gwir gariad. Ond sylwch, yn wahanol i’n hoes ni sydd wedi ffoli ar eiriau’r Beatles, ‘All you need is love’, mynna Paul fod tri pheth yn aros gyda’i gilydd: ffydd, gobaith a chariad. Ac nid tair colofn yn sefyll ar wahân ydynt. Yn hytrach, tri philer ydynt sy’n cydweithio i’r un diben, megis y dywedodd Paul wrth y Philipiaid (1:6): ‘yr wyf yn sicr o hyn, y bydd i’r hwn a ddechreuodd waith da ynoch ei gwblhau erbyn Dydd Crist Iesu.’

Ysbrydoledd neu ffydd?

Beth feddyliwch chi yw ffydd? Ai teimlad ydyw? Mater o wybodaeth, neu o gadw arferiad? Ai rhywbeth cyson fel curiad calon sydd ‘jyst yna’ ydyw? Ydy o’r un peth ag ‘ysbrydoledd’ (spirituality) amwys ein hoes ni heddiw – yn ysbrydoledd annelwig, nad yw’n gofyn am fawr o ymdrech ar ein rhan i’w fynegi, yn wir, yn rhywbeth y dylem geisio osgoi ei esbonio neu ei ddeall?

Ffydd

Nid ysgrif ddiwinyddol ddiffiniadol mo hon; mae llawer mwy cymwys i’n goleuo ar holl ddyfnder beth yw hanfod ‘ffydd’ Gristnogol. Yn hytrach, ymgais yw hon i fwrw golau ar sut mae ffydd (ac fe ddown eto at obaith a chariad) yn gweithio yn

Llun: Trwy ganiatâd Siop Cwlwm, Croesoswallt, www.siopcwlwm.co.uk/products/hand-made-ceramic-heart-ffydd-gobaith-cariad

ein calon, yn ein meddwl, yn ein henaid, yn ein hysbryd a’n byw o ddydd i ddydd.

Hanfod ffydd

Cymorth mawr yn hyn o orchwyl yw edrych ar y prif eiriau yn y Beibl a gyfieithir gan ‘ffydd’. Yn yr Hen Destament geiriau sy’n cario’r ystyr ‘bod yn driw, ymddiried, bod yn gywir, yn ffyddlon’ a welwn, e.e. Salm 146:6, Eseia 26:2; Habacuc 2:4. Fe ddeallwn o hyn nad dim ond gweithred o ‘gredu mewn rhywbeth’ yw ‘ffydd’. Yn hytrach, mae’n berthynas o ddyfalbarhad, o argyhoeddiad, o gywirdeb yr hyn a gredir; yn wir, mae’n argyhoeddiad am yr Un y credir ynddo, h.y. y mae ffydd yn AROS.

Yn y Testament Newydd cawn fod ‘pistis’ yn cario’r ystyr o ffydd, o gredu, o ymddiried, e.e. Marc 2:5, 4:40, 10:52; Rhufeiniaid 1:17, 3:22–31; Effesiaid 2:8, 3:12,17. Cofiwch, gyfeillion, nad yw ‘ffydd’ yn y Testament Newydd o ansawdd gwahanol i’r hyn a welwn yn yr Hen Destament. Yn hytrach, deallwn fod natur yr hwn yr ydym yn credu ynddo ac yn ymddiried ynddo yn driw, yn gywir, yn ffyddlon ac yn dyfalbarhau.

Cyfamod

Yn hyn o beth mae deall natur perthynas gyfamodol yn gymorth i ni. Nid mynegiad o sut rwy’n teimlo ar y funud neu ‘faint’ fy ffydd, pa mor bositif yw fy agwedd, neu a oes gen i deimladau cariadlon, cynnes, *fuzzy* yw hanfod ffydd. Na, ymrwymiad ar sail perthynas ydyw – ymrwymiad na ddylid mynd iddo yn ysgafn, ymrwymiad sy’n parhau waeth beth yw fy nheimladau a’m hamheuon ar y pryd.

Yn bwysicach oll, prif weithredwr y cyfamod yw Duw ei hun, ac y mae ei holl briodoleddau dwyfol y tu cefn i’r cyfamod a wnaed.

Felly, pan ddywed Iesu ei fod yn sefydlu cyfamod newydd drwy ei waed, nid darlun ydyw, ond mynegiant o’r berthynas dragwyddol y mae’n ein gwahodd i fod yn rhan ohoni. Y mae ffydd yn AROS.

Ac, wrth gwrs, mae Iesu ei hunan wedi cyflawni holl oblygiadau’r cyfamod drwy ei fywyd, ei ufudd-dod, ei aberth a’i atgyfodiad, ac mae’n awr yn eistedd, wedi cyflawni ei waith, ar ddeheulaw’r Tad mewn gogoniant. Ein braint ni yw mwynhau’r cyfan y mae ei fuddugoliaeth wedi ei ennill ar ein cyfer mewn perthynas ag Ef. Y mae ffydd yn AROS.

Mi fydd gen i fwy i’w ddweud am ffydd a’r galon y tro nesaf, ond am y tro rwyf am awgrymu ein bod yn darllen 1 Corinthiaid 13 ac yn gweld bod y cyfan a ddywedir am gariad yr un mor wir am ffydd, a gobaith hefyd.

Hywel Rhys Edwards

Noson o Fawl

Sul, 19 Mawrth, daeth cynulleidfa o aelodau a ffrindiau Dosbarth yr Arfordir, Henaduriaeth Myrddin, at ei gilydd i gapel Bethel, Pen-bre, i fwynhau noson o ganu cynulleidfaol, a chodi arian at elusen Hadau Gobaith.

Dewiswyd hoff emynau gan gyfranwyr, a chyflwynwyd eu harwyddocâd i’r unigolyn, cyn eu canu’n ystyrlon gan y gynulleidfa.

Bu’n oedfa hyfryd a bendithiol, yn ogystal â chyfle i gefnogi achos da.

Elinor Wyn Nicholson

Yr arweinydd oedd Mrs Helen Gibbon, Caerfyrddin, a’r organydd oedd Mr Colin Beynon, Pontiets. Y Parch Ian Sims, gweinidog y capel, oedd Llywydd y noson.

CROESAIR Y PASG

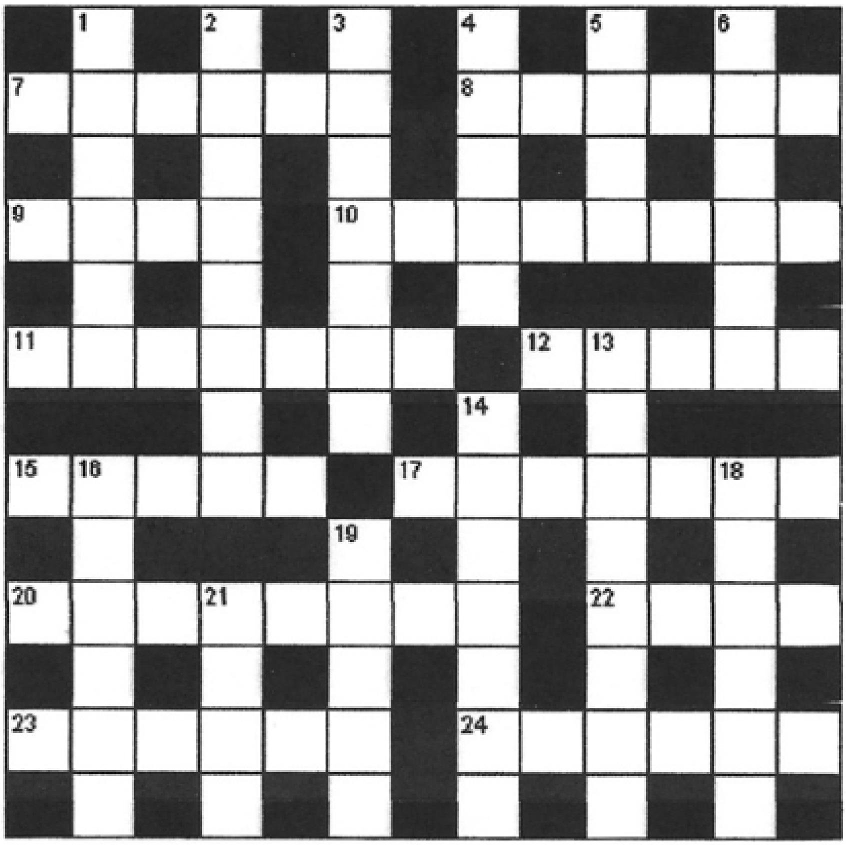

Ar ôl i chi lenwi'r croesair, fe fydd y llythrennau yn y rhes uchaf a'r llythrennau yn y rhes isaf yn sillafu geiriau o fawl. Daw'r dyfyniadau o'r Beibl Cymraeg Newydd neu *Caneuon Ffydd*.

Ar draws

7. Paradwys (6)
8. Gorfoledded
   cyrrau'r ddaear wrth - -----. *John Roberts* (1,5)
9. A bydd pob ---- yn Jerwsalem a Jwda yn sanctaidd i Arglwydd y Lluoedd. (*Sechareia 14*) (4)
10. Ac aeth Mair Magdalen - -------'r newydd i'r disgyblion. (*Ioan 20*) (1,7)
11. Y diwrnod sancteiddiaf: --- --- - Pasg (3,3,1)
12. Yna ymorchestodd y bwch gafr yn fwy byth, ond yn ei anterth torrwyd - ---- mawr. (*Daniel 8*) (1,4)
15. Yr wyf yn cofio dy farnau erioed, ac yn cael ----- ynddynt, O Arglwydd. (*Salm 119*) (5)
17. "Y mae fy enaid yn ------- yr Arglwydd, a gorfoleddodd fy ysbryd yn Nuw, fy ngwaredwr." (*Luc 1*) (7)
20. Ai am -- ----- -
    dioddefodd Iesu mawr? *John Elias* (2,5,1)
22. Os oes rhywun yn tybio iddo --- - wybod rhywbeth, nid yw eto'n gwybod fel y dylai wybod. (*1 Corinthiaid 8*) (3,1)
23. Bydd bendith ar dy ----- -'th badell dylino. (*Deuteronomium 28*) (5,1)
24. "Aeth --- --- i fyny i'r deml i weddïo." (*Luc 18*) (3,3)

I lawr

1. A daeth tyrfa mor fawr ynghyd ato, nes iddo fynd ac eistedd mewn --- -- - môr. (*Marc 4*) (3,2,1)
2. "Codwch ac awn. Dyma fy mradychwr -- ------." (*Marc 14*) (2,6)
3. Y llyfrau sy'n dilyn Eseciel yw ------ - Hosea (6,1)
4. "Nid ydym wedi derbyn unrhyw ----- amdanat ti o Jwdea." (*Actau 28*) (5)
5. "Gwelais yr Ysbryd yn disgyn o'r nef fel colomen, ac fe arhosodd ---- ef." (*Ioan 1*) (4)
6. A rhoddais daw ar -----'- cynaeafwyr. (*Eseia 16*) (5'1)
13. Do, ----- --- y byd gymaint nes iddo roi ei unig Fab. (*Ioan 3*) (5,3)
14. Ac yn enw Crist dof atoch chwi
    I rannu'r ------ - estynnodd i mi. *Carol Owens* (6,1)
16. Y dydd hwnnw … peidied neb fydd -- - --- â throi yn ei ôl. (*Luc 17*) (2,1,3)
18. "…o achos gobaith Israel y mae gennyf y ------ hon amdanaf." (*Actau 28*) (6)
19. Cranogwen oedd enw barddol ----- Jane Rees, morwr, athrawes, a sefydlydd Undeb Dirwestol Menywod De Cymru (5)
21. Paradwys (4)

Diolch i Siân Lewis, Llanilar, am baratoi'r Croesair ar ein cyfer eleni eto.
Argraffwch y dudalen ac wedi cwblhau'r croesair anfonwch eich ymgais atom, i: Croesair Cenn@d, Ael-y-bryn, Chwilog, Pwllheli, LL53 6SH, ac fe fydd gwobr o docyn llyfr gwerth £20 i'r ateb cywir cyntaf o'r het ar 21 Ebrill ar ei ffordd atoch. Cofiwch gynnwys eich enw a'ch cyfeiriad!

cynnal

GWEDDI AR GYFER Y PASG 2023

Cysur Duw

“Yn nherfysg fy naearfyd – f’angor yw,
Fy nghraig ym môr bywyd;
Fy rhwyf ar gefnfor hefyd,
Ar fin glan, yr hafan glyd.”

Anhysbys

Wyddom ni ddim pwy ysgrifennodd y geiriau uchod, na phryd na pham, nac yn lle – “o darddiad neu awduriaeth dienw” yw “anhysbys” yn ôl Geiriadur Prifysgol Cymru!

Ond fe allai cymal cyntaf y llinell agoriadol fod wedi ei hysgrifennu heddiw neu ddoe, neu’r wythnos diwethaf o ystyried maint y terfysg a’r difrod, y rhyfela a’r casineb, sydd yn brigo ym mhob cwr o’n byd ni.

Tybed ai’n difaterwch ni sydd i’w gyfrif am y fath stad?

Cofier bod gwerthu arfau mileinig wedi eu cynhyrchu yn ein ffatrïoedd ni yn creu archollion a cholli gwaed i gyd-ddyn a chymdeithas;

Cofier bod ymdrechion gwledydd cyfagos i ennill goruchafiaeth dros eu cymdogion hefyd yn staen ar ein haelwydydd ni;

Cofier bod llwgrwobrwyo er budd etholiadol a llywodraethu yn gorseddu anonestrwydd ar draul gwirionedd, a ninnau mor ddiniwed ac mor barod i gael ein suo i’w dderbyn yn ddi-gwestiwn.

Deisyfwn nerth i greu byd gwâr, lle nad ydyw'r barus na’r milain na’r cyfrwys yn dewis y cyfeiriad i’n tywys.

Gwyddom hefyd fod ein daear ni ar adegau yn gallu colli ei thymer yn go arw – gall greu tywydd anwadal, gall chwyrnu a rhuo a rhwygo, gan ddinistrio cartrefi a chymunedau.

Dyna pryd y gwelwn dosturi a chariad tuag at ein cyd-ddyn yn brigo ac yn blodeuo.

Bydded i’n gofal dros ffoaduriaid fod yn gynnes ac yn gymeradwy.

Bydded i’n cyfraniadau i’r elusennau hynny sy’n herio’r dinistr wyneb yn wyneb fod yn hael.

A bydded i’r brawdgarwch hwnnw sy’n amlygu ei hun mewn argyfwng fod yn amlwg hefyd yn ein hymwneud â’n gilydd pan fydd y llwch wedi setlo, a’r boblogaeth unwaith yn rhagor yn hercian o ofid i ofid wrth i’r byd droi ar ei echel fel erioed.

Ac wrth sylwi ar weddill yr englyn, unigolyn sy’n siarad, ac am a wyddom gallai yntau fod yn unigolyn bregus ei ffawd a’i fyd – ond mae’n siarad gydag argyhoeddiad am angor, am graig, am rwyf, ac am hafan glyd.

I bawb sy’n gaeth, i bawb sydd â dibyniaeth, i bob un sydd yn teimlo chwerwder mewn bywyd, i bob un sy’n ddigyfeiriad a diymadferth, bydded i “Gysur Duw” fod ar eu lleferydd.

A bydded i neges y Pasg eleni fod yn gyfle o’r newydd i gyfleu llawenydd a gobaith mewn byd o dywyllwch.

AMEN

Am fwy o wybodaeth cysylltwch â:
wynfordellisowen@adferiad.org
Rhif ffôn: 07796 464 045

www.cynnal.wales

Rhodd Gostus Crist o Gymod

Cyfres o fyfyrdodau ar gyfer y Grawys gan yr Eglwysi Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon (CTBI)

Wythnos 7

'Gweithio tuag at weledigaeth ar y cyd dros ddyfodol o gymod yn Ewrop'

Ysgrythur: 2 Corinthiaid 5:12–20

Myfyrdod

Fe ddechreuon ni ein taith drwy'r Grawys drwy gymryd ysbrydoliaeth o gynulliad yr Eglwys fyd-eang – Cynulliad Cyngor Eglwysi'r Byd yn Karlsruhe, yr Almaen – a'n dyhead i gysylltu'r profiad hwnnw i'r gwaith o fewn ein cyd-destunau cenedlaethol a lleol. Gorffennwn drwy edrych ymlaen at ymgynulliad arwyddocaol arall ar gyfer yr Eglwys yn Ewrop a gynhelir yn 2023.

Caiff Cynulliad Cyffredinol nesaf Cynhadledd Eglwysi Ewrop ei gynnal yn Tallinn, Estonia, 14–20 Mehefin 2023, wedi ei noddi gan Eglwys Lutheraidd Efengylaidd Estonia ac Eglwys Uniongred Estonia. 'Dan Fendith Duw – Llunio'r Dyfodol' fydd y thema.

Daw Cynhadledd yr Eglwysi Ewropeaidd â 113 o eglwysi Protestannaidd ac Uniongred ar draws cyfandir Ewrop at ei gilydd. Mae hefyd yn gweithio'n agos gyda chyrff rhanbarthol Protestannaidd yr Eglwys Babyddol – sef Cyngor Cynadleddau Esgobol Ewrop (CEC) a Chomisiwn Cynadleddau'r Esgobion ar gyfer yr Undeb Ewropeaidd. Dywed Llywydd CEC, y Parch. Christian Krieger, y bydd y Cynulliad Cyffredinol yn 'foment arwyddocaol o weddi, cyfeillach a myfyrdod ar fywyd a thystiolaeth eglwysi Ewrop. Bydd y thema yn ein rhwymo ynghyd mewn ysbryd eciwmenaidd i gynnig cyfraniad yr eglwysi tuag at ddyfodol Ewrop. Gyda'n gilydd, mae angen i ni amlygu llais y ffydd Gristnogol mewn cymdeithasau Ewropeaidd wrth ymwneud â'r gwneuthurwyr polisi'.

Yn ychwanegol at ei swyddogaeth lywodraethol, mae'r Cynulliad yn cynnig cyfle i gynnal deialog ar heriau a chyfleoedd pwysig i'r Eglwys yn Ewrop, ac ystyried sut mae ein profiadau Ewropeaidd yn berthnasol i'r cyd-destun byd-eang ehangach. Yn ychwanegol at aelod eglwysi CEC, bydd y ddeialog yn cynnwys cynghorau cenedlaethol eglwysi ledled Ewrop ac ystod eang o fudiadau partner. Y prif themâu i'w hystyried fydd rôl yr Eglwys mewn gwrthdaro, gyda ffocws arbennig ar brofiad Wcráin, ymwneud yr Eglwys â materion hawliau dynol a chyfiawnder cymdeithasol a chefnogi arweinyddiaeth ieuenctid. Yn sail i'r gwaith hwn y mae ymwybyddiaeth o effaith materion cyfiawnder cymdeithasol, yn enwedig ym maes cyfiawnder hinsawdd, ar yr amodau ar gyfer heddwch a diogelwch byd-eang.

Mae Ysgrythur yr wythnos hon yn ein hatgoffa o'n galwedigaeth i fod yn asiantau cymod a'r gobaith y gellir adnewyddu popeth yn Nuw. Wrth ddod ynghyd fel eglwysi Ewropeaidd o dan gysgod rhyfel ac mewn hinsawdd o ansicrwydd mawr, mae thema'r Cynulliad Cyffredinol yma'n pwyntio at ein ffydd fel ffynhonnell o obaith wrth i ni edrych tuag at y dyfodol. Mae Ysgrifennydd Cyffredinol CEC, Dr Jørgen Skov Sørensen, wedi mynegi'r gobaith y bydd y Cynulliad yn cynnig 'arwydd o gefnogaeth ar y cyd fydd yn cynnwys pob cornel o gyfandir Ewrop. Mae'n gyfle i ni ddod i nabod ein gilydd yn well a myfyrio ar botensial cynhenid y ffydd a rannwn'.

Cwestiynau

- Beth yw'r materion neu'r pryderon y dymunwch chi eu gweld yn cael eu blaenoriaethu ar yr agenda ar gyfer cynulliad yr eglwysi ar draws Ewrop gyfan?
- Pa fethiannau ddylai eglwysi geisio eu cydnabod a gweithio gyda'i gilydd i'w gwella?
- Sut gallai cynulliad yr eglwysi Ewropeaidd ddangos ei gefnogaeth i'r rhai tlotaf a mwyaf bregus ledled byd, a'u consýrn amdanynt?

Camau Gweithredu

- Cymerwch amser i ddysgu mwy am Gynulliad Cyffredinol CEC a dilynwch y sgyrsiau wrth i'r gwaith ddatblygu.
- Allech chi drefnu gydag eraill i gefnogi gwaith y Cynulliad mewn gweddi yn ystod y paratoadau ac yna'r sesiynau gwaith ym mis Mehefin?
- Ystyriwch ffyrdd lle y gallech chi, o fewn eich eglwys leol neu eich rhwydweithiau eciwmenaidd, helpu i wneud pobl yn ymwybodol o'r cyfle sylweddol hwn i osod agenda ar gyfer yr Eglwys yn Ewrop.

Gweddi

Dduw cariadus,
Adnewydda ein hymrwymiad tuag at waith cymodi
fel Cristnogion yn Ewrop
ar adeg pan welwn
yn ymosodiad Rwsia ar Wcráin
gost annioddefol rhyfel.
Mae taith cymodi Ewrop
yn y degawdau ers yr Ail Ryfel Byd
yn rhoi gobaith,
er na allwn adfer y cyfan a gollwyd,
y gallwn uno pobl o amgylch
gweledigaeth dros
dyfodol cyfiawn a heddychlon.
Helpa'r Eglwys yn Ewrop
i dynnu ar y ddysg a ddaw
o'n taith eciwmenaidd
a rho i ni'r arweinyddiaeth
yng ngwaith heddwch a chymod,
gan hyrwyddo cyfiawnder cymdeithasol
a'r hyn sydd er budd pawb
o fewn cenhedloedd Ewrop,
gan ofalu am berthnasau rhwng cymdogion
o fewn Ewrop,
a sicrhau cefnogaeth a thegwch
yn ein perthynas â'r byd ehangach.
Amen.

S4C

Dechrau Canu, Dechrau Canmol
Sul, 9 Ebrill, am 7.00yh
Daw rhaglen Sul y Pasg o Drelech yn Sir Gâr. Fe ymunwn â chynulleidfa Capel y Graig i gydganu rhai o hoff emynau'r ŵyl. A chawn gipolwg ar sut mae disgyblion Ysgol Gynradd Hafodwenog yn dathlu'r Pasg. Y cyflwynydd yw Nia Roberts.

BBC radio cymru

7 Ebrill, am 12.30yp – oedfa ar gyfer Dydd Gwener y Groglith dan arweiniad Aled Jones, Caernarfon

Caniadaeth y Cysegr
Sul, 9 Ebrill, am 7:30yb a 4:30yp
R. Alun Evans yn cyflwyno emynau ar gyfer Sul y Pasg

Sul, 9 Ebrill, am 12:00yp
Oedfa Sul y Pasg, dan arweiniad Rhys Llwyd, Caernarfon

Stori i'w lliwio

Y Lleidr ar y Groes

www.lambsongs.co.nz Gan Jill Kemp (Cyf. Susan Williams) Lluniau: Richard Gunther

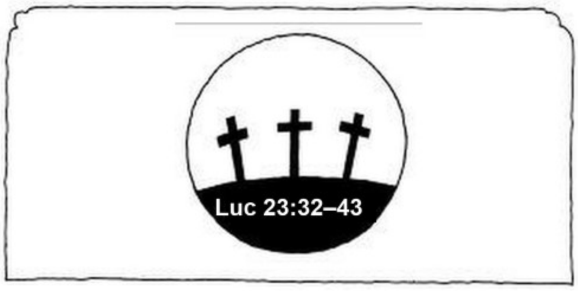

Gwelodd a chlywodd dau leidr bopeth ddigwyddodd pan gafodd Iesu ei groeshoelio. Fe wnaeth un edifarhau a chael ei achub.

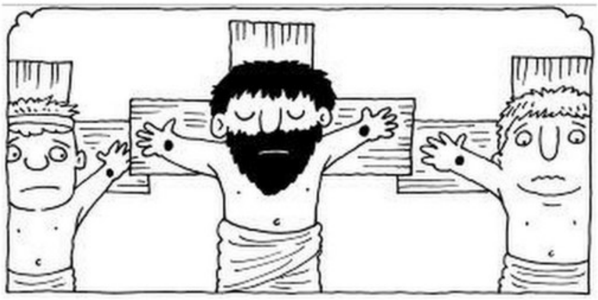

Cafodd Iesu ei groeshoelio rhwng dau ddyn drwg oedd yn cael eu cosbi am ddwyn pethau pobl eraill.

Hoeliodd filwr Rhufeinig eiriau ar y groes uwchben Iesu. Dyma oedd y geiriau, "Dyma Frenin yr Iddewon."

Ymgrymodd rhai pobl yn y dyrfa i Iesu a gwneud hwyl am ei ben gan ddweud, "Wnaeth o achub eraill felly dewch i ni ei weld o'n achub ei hun, os mai ef ydy'r Meseia a addawyd gan Dduw."

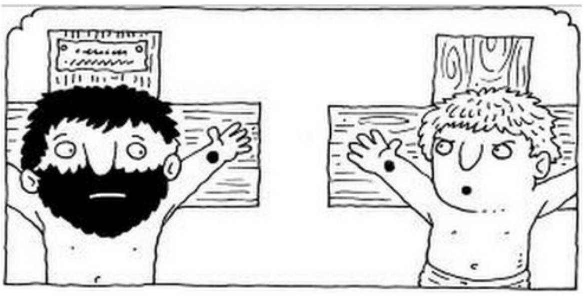

Dywedodd un o'r dynion drwg wrth Iesu, " Os mai ti ydy'r Crist sydd wedi ei addo, yna achuba dy hun a ninnau hefyd."

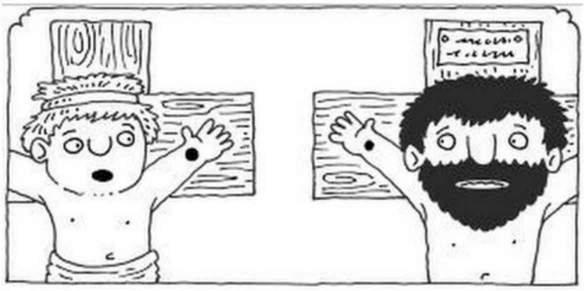

Roedd y lleidr arall yn difaru am yr holl bethau drwg roedd wedi eu gwneud. "Mae Duw yn gwybod ein bod ni'n haeddu ein cosbi am y pethau drwg rydan ni wedi eu gwneud ond dydy Iesu ddim wedi gwneud unrhyw beth o'i le."

"Iesu, cofia fi pan wnei di ddod i dy deyrnas,"meddai'r lleidr. Atebodd Iesu, "Dwi'n dweud y gwir wrthyt ti y byddi di heddiw gyda mi ym mharadwys."

Cafodd y lleidr faddeuant a llanwyd ei galon â heddwch a llawenydd oherwydd ei fod wedi credu mai Iesu oedd y Meseia, Mab Duw.

Dyma gyfarfod hyfryd iawn

Hwn yw y dydd

Emyn 553 'Yr Iesu atgyfododd'

Darllen – Salm 118: 1–2, 14–24

Gweddi

Arglwydd, dymunwn ninnau heddiw gyhoeddi, gyda'th eglwys ym mhob oes ac ar bob cyfandir, fod yr Oen a gafodd ei ladd yn deilwng i agor llyfrau hanes, yn deilwng o bob mawl, yn deilwng i dderbyn gallu, doethineb a nerth a phob anrhydedd y gall angylion, ceriwbiaid, seraffiaid neu saint eu mynegi. Dyma'r dydd y gweithredodd yr Arglwydd. Gorfoleddwn a llawenhawn ynddo. Amen.

Emyn 74 'Na'd im adeiladu'n ysgafn'

Darllen – Actau 10: 34–48 – Araith Pedr yn Nhŷ Cornelius

Darllenwn yn Llyfr yr Actau hanesion cyffrous am gynulleidfaoedd Cristnogol yn cael eu sefydlu am y tro cyntaf. Darllenwn am bobl oedd yn ymgodymu â chwestiynau real am sut yr oeddynt i fyw eu ffydd newydd yn yr Arglwydd Iesu Grist. Sut fedrent gydnabod ei arglwyddiaeth pan oedd llywodraeth unbenaethol anoddefgar yn gwahardd hynny? Sut oeddynt, mewn byd amlddiwylliannol, amlgrefydd, amlffydd, i dystio i Iesu?

Yn yr hanes yma a ddigwyddodd, o bosib, rhwng tair a saith mlynedd wedi'r Atgyfodiad, clywn hanfod bywiol y math o neges a draddodwyd gan yr Eglwys Fore, yn yr achos hwn drwy Pedr, i'r byd. Darganfu'r eglwys nad sect Iddewig ydoedd, ond fod ganddi gomisiwn i ddwyn tystiolaeth i ogoniant ac urddas brenhinol Iesu Grist i'r byd yn grwn.

Cefndir

Cafodd Pedr weledigaeth yn Jopa a'i heriodd i ystyried o'r newydd fod yr hyn y mae Duw wedi ei lanhau i'w groesawu. Mewn tref lan môr arall, yng Nghesarea, roedd Cornelius, Eidalwr, cenedl ddyn, yn cael ei baratoi i ymateb i ras Duw. Fel un oedd yn 'ofni Duw' ac yn ymddiddori yn y ffydd Iddewig byddai wedi dechrau deall hanfodion hanes Iddewig, ynghyd â gofynion y 'Gyfraith'. Efallai y byddai hyd yn oed wedi dechrau rhannu'r dyhead am Feseia o benodiad Duw, yr hwn y bu'r proffwydi'n cyfeirio ato.

Cymdeithas yr Ysbryd Glân

Synnodd Pedr 'nad yw Duw yn dangos ffafriaeth' i hil na thras crefyddol (adn. 34) Yn wir, rhyfeddodd fod 'y sawl ym mhob cenedl sy'n ei ofni' ac sy'n cael ei drawsffurfio gan werthoedd newydd 'cyfiawnder' yn cael ei ystyried 'yn dderbyniol ganddo ef' (adn. 35).

Tanlinellwyd hyn pan ddisgynnodd yr Ysbryd Glân ar y gynulleidfa wrth iddynt 'wrando'r gair', sef neges ganolog y newyddion da yn Iesu Grist.

Ar ddydd y Pentecost ychydig flynyddoedd ynghynt, roedd y rhai a brofodd yr Ysbryd Glân wedi dechrau llefaru mewn tafodau a chyhoeddi mawrion weithredoedd Duw. Ychwanegwyd at yr egin eglwys filoedd o Iddewon o bob cwr o'r Ymerodraeth Rufeinig oedd yn y ddinas ar y pryd. Cyfrinach y chwyldro oedd grym argyhoeddiadol yr Ysbryd Glân.

Fel ar ddydd y Pentecost, dechreuodd y gynulleidfa hon, cynulleidfa oedd yn cynnwys cenedl ddynion, 'lefaru â thafodau' a 'mawrygu Duw'. Roedd yn syndod i'r 'credinwyr Iddewig ... fod rhodd yr Ysbryd Glân wedi ei thywallt hyd yn oed ar y Cenhedloedd' (adn. 46).

Cymdeithas y Gair

'Y gair hwn' (adn. 37) oedd, ac yw, canolbwynt y newyddion da, a dyma sylfaen pob gwir eglwys. Cyflawniad o ddisgwyliadau'r ysgrythurau Iddewig oedd dyfodiad Iesu Grist. Dyma'r neges o newyddion da a gyhoeddwyd, yn y lle cyntaf, 'i blant Israel'.

Roedd Pedr am i'w wrandawyr sylweddoli mai Iesu Grist ei hunan oedd cyflawniad yr ysgrythurau a chanolbwynt y neges am dangnefedd.

Yn naturiol felly, er y gwyddai Pedr fod gan Cornelius a'i deulu ryw gymaint o wybodaeth am yr ysgrythurau Iddewig ac am weinidogaeth gyhoeddus Iesu, ni chymerodd ddyfnder eu gwybodaeth am Iesu yn ganiataol. Dewisodd olrhain gweinidogaeth gyhoeddus Iesu o'i fedydd hyd at ei groeshoeliad a'i atgyfodiad. Roedd ei weinidogaeth yn ei chyfanrwydd, meddai, yn tystio bod 'Duw gydag ef' (adn. 38).

Her y neges

Ceisiwn ddychmygu am foment beth oedd yr her a wynebai Cornelius, y canwriad Rhufeinig oedd wedi tyngu llw o ufudd-dod hyd angau i Gesar, pan glywodd neges chwyldroadol Pedr. Onid oedd propaganda'r Ymerodraeth yn mynnu bod 'heddwch' neu 'dangnefedd' wedi dod i ardal pan oresgynnwyd y wlad gan luoedd Rhufeinig? 'Newyddion da' i'r rhai a goncwerwyd oedd dyfodiad y lluoedd a'u goresgynnodd, a'r 'newyddion da' oedd bod yr unben Cesar yn teyrnasu.

Mynnodd yr Eglwys Fore ddwyn y teitlau ymerodrol hyn oddi wrth Rufain, gan 'gyhoeddi Efengyl tangnefedd drwy Iesu Grist; ef yw Arglwydd pawb' (adn. 37). Ni chafodd Iesu ei ddewis gan na senedd na thrwy eneiniad dynol. Yn wir, 'eneiniodd Duw ef â'r Ysbryd Glân ac â nerth' (adn. 38, 39). Ni ddaeth Iesu fel ymerawdwyr y ddaear i orchfygu drwy ormes; yn hytrach, 'aeth ef oddi amgylch gan wneud daioni ac iacháu pawb oedd dan ormes y diafol' (adn. 38). Ni chyhoeddwyd ei frenhiniaeth mewn parêd urddasol. Ni threchodd drwy ddifa'i elynion drwy drais. Yn hytrach, 'lladdasant ef, gan ei grogi ar bren' (adn. 39). Cyhoeddwyd grym effeithiol ei ddioddefaint ar y groes pan 'gyfododd Duw ef ar y trydydd dydd, a pheri iddo ddod yn weledig' (adn. 40). Medrai Cornelius a'i gyd-wrandawyr dderbyn geirwiredd dibynadwy'r dystiolaeth gan y bu ef, Pedr, ac eraill oedd wedi eu dewis gan Iesu, yn 'cydfwyta ac yn cydyfed gydag ef wedi iddo atgyfodi oddi wrth y meirw' (adn. 41).

Iesu yw'r un a gyflawnodd ddisgwyliadau'r ysgrythurau Iddewig. Iesu, trwy benodiad dwyfol, yw 'barnwr y byw a'r meirw' (adn. 42).

Comisiwn yr Eglwys oedd 'i bregethu i'r bobl, a thystiolaethu' i'r hwn y cawsent eu penodi ganddo i gyhoeddi 'y bydd pawb sy'n credu ynddo ef yn derbyn maddeuant pechodau trwy ei enw'.

O dan ddylanwad yr Ysbryd Glân cefnodd Cornelius ar ymerawdwr Rhufain; ildiodd i'r Arglwydd Iesu Grist, i frenhiniaeth fwy grasol, fwy grymus a mwy cyfiawn, mwy heddychlon nag a welwyd erioed ar wyneb y ddaear.

Pan ymbellhaodd yr Eglwys oddi wrth ei phriod neges cyflawnodd weithredoedd ysgeler sy'n parhau i staenio'i hanes. Pan gyhoeddwn, gyda hyder gostyngedig, y gobaith a osodwyd ynom, profwn ein bod yn rhan o symudiad grasol Duw, sy'n cynnwys gwahoddiad i bob un, ym mhob cenedl, ym mhob oes, i dderbyn maddeuant pechodau, a bywyd newydd drwy Iesu Grist.

Gweddi

Arglwydd, bydded dy Ysbryd ar waith ynom, i'n deffro, ein cyffroi, a'n hargyhoeddi drachefn, o rymoedd anorchfygol yr Arglwydd Iesu Grist. Fe goncrodd angau drwy ei farwolaeth drosom, a chyhoeddodd ei fuddugoliaeth wrth atgyfodi drachefn o'r bedd yn fyw. Amen.

Emyn 562 'Crist a orchfygodd'

RWJ

Cyhoeddir *Cenn@d* ar y cyd gan Eglwys Bresbyteraidd Cymru ac Undeb Bedyddwyr Cymru.
Oni nodir yn wahanol, nid yw barn cyfranwyr *Cenn@d* yn cynrychioli barn swyddogol Eglwys Bresbyteraidd Cymru nac Undeb Bedyddwyr Cymru. Gallwch anfon eich cyfraniadau / gohebiaethau / ymholiadau at:
watcyn@cennad.cymru | huw@cennad.cymru | aled@ysgolsul.com
www.cennad.cymru CennadCymru @CennadCymru